Redovni nacionalni sudovi

Ισπανία

U članku 117. španjolskog Ustava iz 1978. navodi se da je načelo jedinstva sudske vlasti temelj za organizaciju i djelovanje sudova. To se načelo odražava u postojanju jedinstvenog pravosuđa koje je sastavljeno od redovnih sudova. Postoje brojni sudovi među kojima se posao dijeli na temelju kriterija za određivanje nadležnosti – predmeta, iznosa, osobe, funkcije ili regije – s obzirom na to da jedinstvo sudske vlasti ne isključuje postojanje različitih sudova s različitim područjima nadležnosti.

Ustavom iz 1978. utvrđeno je da je Španjolska socijalna i demokratska pravna država koja kao najviše vrijednosti svojeg pravnog sustava zagovara vrijednosti slobode, pravde, jednakosti i političkog pluralizma. Glava VI. Ustava odnosi se na pravosuđe, a člankom 117. utvrđuje se da je načelo jedinstva sudske vlasti (*unidad jurisdiccional*) temelj za organizaciju i djelovanje sudova.

Ta načela temelj su organizacije sudova u Španjolskoj te se odražavaju u postojanju jedinstvenog tijela sudaca koji čine sudsku vlast i koji su neovisni, nesmjenjivi i odgovorni te koji podliježu samo Ustavu i vladavini prava.

Ti sudovi, koji su utvrđeni pravom i međunarodnim ugovorom, isključivo su odgovorni za izvršavanje sudske vlasti donošenjem i izvršavanjem presuda.

Redovni sudovi – uvod

Postoje brojni sudovi među kojima se posao dijeli na temelju različitih kriterija za određivanje nadležnosti utvrđenima zakonom – predmeta, iznosa, osobe, funkcije ili regije – s obzirom na to da jedinstvo sudske vlasti ne isključuje postojanje različitih sudova s različitim područjima nadležnosti. Sudovi izvršavaju sudsku vlast isključivo u slučajevima kada im je to povjereno u skladu sa zakonom.

Ustrojstvo sudova, njihov rad te upravljanje njima uređeni su Organskim zakonom o pravosuđu u skladu s člankom 122. Ustava iz 1978.

Treba razlikovati tri temeljna aspekta:

teritorijalni aspekt

odlučuje li sudac pojedinac ili vijeće sudaca

nadležnost.

Teritorijalni aspekt

U skladu s obrazloženjem Organskog zakona 6/1985 od 1. srpnja 1985. o pravosuđu, država je za potrebe pravosuđa podijeljena **teritorijalno**, i to u općine, okruge (*partidos*), pokrajine i autonomne zajednice.

Izvršavanje sudske vlasti povjereno je sljedećim sudovima: mirovnim sudovima (*Juzgados de Paz*), prvostupanjskim istražnim sudovima (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), trgovačkim sudovima (*Juzgados de lo Mercantil*), sudovima koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama (*Juzgados de Violencia contra la Mujer*), kaznenim sudovima (*Juzgados de lo Penal*), sudovima za upravne sporove (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), socijalnim sudovima (*Juzgado de lo Social*), sudovima za maloljetnike (*Juzgados de Menores*), sudovima s posebnim dužnostima u području kaznenih presuda (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), pokrajinskim sudovima (*Audiencias Provinciales*), visokim sudovima autonomnih zajednica (*Tribunales Superiores de Justicia*), Nacionalnom visokom sudu (*Audiencia Nacional*) i Vrhovnom sudu (*Tribunal Supremo*).

Nacionalni visoki sud, Vrhovni sud, središnji kazneni sudovi (*Juzgados Centrales de Instrucción*) i središnji sudovi za upravne sporove (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*) imaju sudsku nadležnost na cijelom državnom području.

Sudac pojedinac ili vijeće sudaca

Sudac pojedinac odlučuje na svim sudovima osim Vrhovnog suda, Nacionalnog visokog suda, visokih sudova i pokrajinskih sudova.

Vrhovni sud sa sjedištem u Madridu najviše je sudsko tijelo u svim podjelama pravnog sustava, a podložan je odredbama povezanima s ustavnim jamstvima.

Čine ga predsjednik, predsjednici vijeća (*presidentes de sala*) i suci (*magistrados*) dodijeljeni svakom vijeću i svakom odjelu na temelju zakona.

Vrhovni sud sastoji se od sljedećih vijeća:

Prvo vijeće: za parnične postupke

Drugo vijeće: za kaznene postupke

Treće vijeće: za upravne sporove

Četvrto vijeće: za radne sporove

Peto vijeće: za vojne sporove, koje je uređeno posebnim zakonodavstvom te, u svrhu dopune, Organskim zakonom o pravosuđu i propisima koje primjenjuju i ostala vijeća Vrhovnog suda.

Nacionalni visoki sud sa sjedištem u Madridu ima sudsku nadležnost na cijelom državnom području. Čine ga predsjednik, predsjednici vijeća i suci dodijeljeni na temelju zakona svakom vijeću i svakom odjelu (žalbe, kazneni postupci, upravni sporovi i radni sporovi).

U svakoj se autonomnoj zajednici nalazi po jedan **visoki sud** koji je najviši sud na području te zajednice, ne dovodeći u pitanje nadležnost Vrhovnog suda. Visoki sud dobiva ime po autonomnoj zajednici u kojoj se nalazi, a njegova nadležnost obuhvaća područje te zajednice.

Sastoji se od tri vijeća: za građanske i kaznene postupke, za upravne sporove te za radne sporove.

Čine ga predsjednik, koji je ujedno i predsjednik vijeća za građanske i kaznene postupke, te predsjednici vijeća i suci dodijeljeni na temelju zakona svakom vijeću i, ako je primjenjivo, svakom odjelu koji može biti uspostavljen u okviru njih.

Pokrajinski sudovi imaju sjedišta u glavnim gradovima pokrajina, po kojima dobivaju ime, a njihova nadležnost u pravilu obuhvaća čitavu pokrajinu. Čine ih jedan predsjednik te dva suca ili više njih. Mogu se sastojati i od dva ili više odjela s istim sastavom, a u tom će slučaju predsjednik suda predsjedavati jednim od odjela.

Oni odlučuju u građanskim i kaznenim predmetima.

Sudski ured (*Oficina Judicial*)

U Organskom zakonu o pravosuđu sudski ured opisuje se kao upravna organizacija koja djeluje kao potpora u pravosudnom radu sudaca i sudova. Osmišljen je kako bi se unaprijedilo učinkovitost sudskih tijela i transparentnost sudskih postupaka te kako bi se pojednostavnilo rješavanje predmeta i potaknule suradnja i koordinacija između različitih službi i jedinica koje čine sudski ured. Stoga se uspostavom ureda ispunjava obveza osiguravanja visokokvalitetne i pristupačne javne usluge koja je u skladu s ustavnim vrijednostima i prilagođena stvarnim potrebama građana.

Riječ je o novom organizacijskom modelu kojim se uvode suvremene tehnike upravljanja temeljene na kombinaciji različitih upravnih jedinica: jedinica za izravnu potporu sudskim postupcima koje, kao i stari sudovi (*juzgados*), pružaju potporu sucima u obavljanju njihovih sudačkih dužnosti te zajedničkih postupovnih službi na čijem su čelu sudski službenici (*Letrados de la Administración de Justicia*) koji obavljaju sve zadaće koje nisu strogo sudske prirode, kao što su zaprimanje dokumenata, slanje sudskih poziva, izvršavanje odluka, izvansudski postupci, zaprimanje zahtjeva za suđenje, obavješćivanje stranaka, ispravljanje postupovnih nedostataka itd.
Postoje tri vrste zajedničkih postupovnih službi:
Zajednička opća služba
Zajednička služba za upravljanje predmetima
Zajednička služba za izvršenje.

Nadležnost

Osim teritorijalnog aspekta, predmeti ili pitanja o kojima sud može odlučivati različiti su i zato postoje **četiri sustava sudova**.
Građanski sudovi: osim što se bave pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti, odlučuju i u sporovima koji nisu izričito dodijeljeni drugoj vrsti suda. Stoga ih se može opisati kao redovne sudove.
Kazneni sudovi: o kaznenim predmetima i postupcima mora se odlučivati u okviru kaznenopravnog sustava, osim kad je riječ o onima koji su u vojnoj nadležnosti. Međutim, u skladu sa španjolskim pravom parnični postupak koji proizlazi iz kaznenog djela može se pokrenuti u isto vrijeme kao kazneni postupak. U tom će slučaju kazneni sud odlučiti o odgovarajućoj naknadi koju treba isplatiti kako bi se nadoknadila šteta prouzročena kaznenim djelom.
Sudovi za upravne sporove: Ustavom je utvrđeno da sudovi imaju kontrolu nad regulatornim ovlastima i zakonitosti upravnih radnji te nad usklađenosti tih upravnih radnji s ciljevima koji ih opravdavaju. Sudovi za upravne sporove ispituju zakonitost djelovanja javnih tijela, uključujući financijske zahtjeve podnesene protiv tih tijela. To je zato što pojedinci, u skladu s uvjetima utvrđenima zakonom, imaju pravo na naknadu svih pretrpljenih gubitaka u odnosu na njihovu imovinu i prava, osim u slučajevima više sile, pod uvjetom da je gubitak posljedica djelovanja javnih službi.
Socijalni sudovi: odlučuju o zahtjevima u području socijalnog prava, uključujući pojedinačne i kolektivne sporove, te o zahtjevima u području socijalne sigurnosti ili zahtjevima podnesenima protiv države kad ona snosi odgovornost u skladu s radnim zakonodavstvom.
Osim ta četiri sustava sudova, u Španjolskoj postoje i **vojni sudovi**.
Vojni sudovi čine iznimku od načela jedinstvenosti sudske vlasti.
Ustavom su utvrđena načela kojima se uređuju sudske aktivnosti te je predviđeno jedinstvo državnog pravosuđa. Organizacija i djelovanje vojnih sudova, koji su dio državnog pravosuđa, temelje se na načelima jedinstva sudske vlasti. Oni odlučuju o predmetima iz strogo vojnog područja te, kada je to primjenjivo, u pitanjima utvrđenima proglašavanjem opsadnog stanja, u skladu s Ustavom i odredbama vojnog kaznenog, postupovnog i disciplinskog prava.
U vrijeme mira nadležnost vojnog suda ograničena je na strogo vojno područje, odnosno na odlučivanje u predmetima koji se odnose na radnje koje su Vojnim kaznenim zakonikom određene kao kaznena djela, pri čemu se u slučaju postrojbi raspoređenih u inozemstvu ta nadležnost proširuje na sve vrste kaznenih djela. U vrijeme rata Organskim zakonom 4/1987 o nadležnosti i organizaciji vojnih sudova dopuštena je promjena područja primjene, iako tu odluku mora donijeti Parlament (*Cortes Generales*) ili Vlada, ako je za to ovlaštena.
U građanskom su sustavu vojni sudovi odgovorni za pripremu postupaka oporučnog ili zakonskog nasljeđivanja za pripadnike oružanih snaga koji su u vrijeme rata poginuli u borbi ili na moru, što je ograničeno na pružanje osnovne pomoći namijenjene pokapanju poginulih te uspostavu popisa i privremeno osiguranje njihove imovine, o čemu je uvijek nužno obavijestiti nadležno građanskopravno tijelo.
Vojne sudove čine profesionalno vojno osoblje, pripadnici oružanih snaga i predstavnici Ministarstva obrane.
Sustav vojnih sudova čine: regionalni vojni sudovi (*Juzgados Togados Territoriales*), središnji vojni sudovi (*Juzgados Togados Centrales*), viši regionalni vojni sudovi (*Tribunales Militares Territoriales*) te Središnji vojni sud (*Tribunal Militar Central*). Ipak, najviše tijelo vojnog sudskog sustava jest Peto vijeće Vrhovnog suda.
Središnji vojni sud ima sjedište u Madridu te sudsku nadležnost na cijelom državnom području, a riječ je o centraliziranom sudu koji se bavi pitanjima koja su mu povjerena u skladu s Organskim zakonom 4/1987 od 15. srpnja 1987. o nadležnosti i organizaciji vojnih sudova.
Regionalni vojni sudovi odgovorni su za istraživanje vojnih kaznenih postupaka u predmetima koji su u njihovu području nadležnosti, dok su za odlučivanje o tim postupcima, među ostalim, odgovorni odgovarajući viši regionalni vojni sud i sudovi s posebnim dužnostima u području kaznenih presuda u pogledu vojnih kaznenopopravnih ustanova i njihovih zatvorenika.
Uspostava Vijeća za vojne postupke u okviru Vrhovnog suda, koje u pogledu svojih postupaka i statusa svojih članova podliježe istim pravilima kao druga vijeća, znači da postoji jedinstvo na vrhu dviju sudskih struktura koje čine državno pravosuđe.
To vijeće čine suci iz redovnih i vojnih sudova, čime se jamči ravnoteža u sudskim postupcima na najvišoj razini: vijeće obično odlučuje o kasacijama i revizijama, iako naravno može biti nadležno i za posebne predmete u koje su uključene osobe koje obavljaju visoke vojne dužnosti.
U Španjolskoj ne postoji sustav izvanrednih sudova. Međutim, u kontekstu navedenih sustava sudova, **uspostavljeni su posebni sudovi za posebne predmete, na primjer sudovi koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama, sudovi s posebnim dužnostima u području kaznenih presuda te sudovi za maloljetnike. Ti su sudovi redovni sudovi, ali su specijalizirani za određeno područje. Za dodatne informacije vidjeti informativni članak o specijaliziranim sudovima u Španjolskoj.**
U analizi četiriju sudskih sustava u Španjolskoj u nastavku navedene su nadležnosti različitih sudova.

Sustav građanskih sudova

U okviru sustava građanskih sudova nadležni su Prvo vijeće Vrhovnog suda (*Sala I del Tribunal Supremo*), vijeća za građanske i kaznene postupke visokih sudova (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), građanski odjeli pokrajinskih sudova (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), prvostupanjski sudovi (*Juzgados de Primera Instancia*), mirovni sudovi i određeni specijalizirani sudovi (obiteljski sudovi (*Juzgados de Familia*), trgovački sudovi, sudovi za žig Zajednice (*Juzgados de Marca Comunitaria*) i sudovi koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama).
Trgovački sudovi, sudovi za žig Zajednice i sudovi koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama detaljno su predstavljeni u informativnom članku o specijaliziranim sudovima u Španjolskoj.

Sustav kaznenih sudova

U okviru sustava kaznenih sudova nadležni su Drugo vijeće Vrhovnog suda (*Sala 2ª del Tribunal Supremo*), Vijeće za kaznene postupke Nacionalnog visokog suda (*Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional*), vijeća za građanske i kaznene postupke visokih sudova (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), kazneni odjeli pokrajinskih sudova (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), kazneni sudovi, lokalni kazneni sudovi (*Juzgados de Instrucción*), sudovi za maloljetnike, sudovi s posebnim dužnostima u području kaznenih presuda, sudovi koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama i mirovni sudovi.
Sudovi za maloljetnike, sudovi s posebnim dužnostima u području kaznenih presuda te sudovi koji odlučuju u predmetima nasilja nad ženama detaljno su predstavljeni u informativnom članku o specijaliziranim sudovima u Španjolskoj.

Sustav upravnih sudova

Sudovi koji imaju nadležnost u sustavu upravnih sudova jesu Treće vijeće Vrhovnog suda (*Sala 3ª del Tribunal Supremo*), Vijeće za upravne sporove Nacionalnog visokog suda (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de la Audiencia Nacional*), vijeća za upravne sporove visokih sudova (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de los Tribunales Superiores de Justicia*), središnji sudovi za upravne sporove i sudovi za upravne sporove.

Sustav socijalnih i radnih sudova

Sustav socijalnih i radnih sudova čine Četvrto vijeće Vrhovnog suda (*Sala 4ª del Tribunal Supremo*), Vijeće za radne postupke Nacionalnog visokog suda (*Sala de lo Social de la Audiencia Nacional*), vijeća za radne postupke visokih sudova (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) i socijalni sudovi.

Nadležnosti svih prethodno navedenih sudova utvrđene su u Organskom zakonu o pravosuđu.

Druge poveznice

Državno sudbeno vijeće (*Consejo General del Poder Judicial*)

Organski zakon o pravosuđu

Posljednji put ažurirano: 17/01/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.